

İKV BİLGİ NOTU

23-24 MART AB LİDERLER ZİRVESİ

Şehnaz Dölen, İKV Kıdemli Uzmanı

AB liderleri 23-24 Mart 2023 tarihlerinde Ukrayna'nın yanı sıra Avrupa ekonomisi ve AB'nin rekabet gücünü görüşmek üzere Brüksel'de bir araya geldiler. BM Genel Sekreteri António Guterres ile önemli jeopolitik sorunlar ve küresel tehditler üzerinde görüş alışverişiyle başlayan ve Ukrayna Devlet Başkanı Volodimir Zelenski'nin de video konferans aracılığıyla katıldığı AB Liderler Zirvesi'nin ilk gününde Ukrayna'ya cephane yardımının yanı sıra Tek Pazar, ticaret politikası, enerji ve göç konuları ele alındı. İkinci gün ise Avro Alanı'na dahil 19 ülke liderlerinin Avro Zirvesi'nde bir araya gelerek Avrupa Merkez Bankası Başkanı Lagarde ve Eurogroup Başkanı Donohoe'nun da katılımı ile ekonomik ve mali durumu, mali politikaların koordinasyonu, ekonomi yönetimi ve Ekonomik ve Parasal Birlik mali yapısını görüştüler.

23-24 Mart AB Liderler Zirvesi'nin resmi ve resmi olmayan iki farklı gündem çerçevesinde ilerlediği görüldü. Zirve tarihine yaklaşırken özellikle Almanya ve Fransa'nın gündeminde olmakla birlikte resmi gündem içinde yer almayan bazı konular Zirve etrafında gerçekleşen ikili toplantılarda ele alındı. Komisyon tarafından önerilen ve AB Konseyi ve AP tarafından kabul edilmekle birlikte son anda Almanya liderliğinde İtalya, Bulgaristan, Polonya'nın itirazı ile sekteye uğrayan içten yanmalı motorlu araçların 2035 yılı sonrasında satışlarının yasaklanmasına ilişkin düzenlemeyle ilgili görüş ayrılıkları ve müzakereler resmi olmayan gündemin en önemli başlıklarından biri oldu. Diğerleri ise Fransa'nın nükleer enerjinin AB tarafından temiz ve yeşil enerji olarak tanımlanmamasına olan itirazı idi. Geçen hafta içinde önce ABD'de daha sonra Avrupa'da bankacılık sektöründe yaşanan sorunlar da özellikle ikinci günkü tartışmaları etkileyen gelişmeler oldu.

Her iki günün sonunda da AB liderleri tarafından üzerinde anlaşmaya varılan kararlar açıklandı. 23 Mart tarihinde yapılan toplantıda alınan kararların Ukrayna, Rekabet Gücü ve Tek Pazar, Enerji ve Göç olmak üzere dört ana başlık altında toplandığı görüldü.

Ukrayna ile İlgili Kararlar

AB liderleri Ukrayna konusunda aldıkları kararlarda BM Sözleşmesi'nin açıkça ihlali olan Rusya'nın açtığı savaşı kınadığını yinelerken, AB'nin Ukrayna'nın uluslararası bağlamda tanınan sınırlar çerçevesinde bağımsızlığı, egemenliği ve toprak bütünlüğü ve Rusya saldırısı karşısında kendini koruma hakkı için desteğini yeniden ifade ettiler. "Ukrayna'da kapsamlı, adil ve devam eden barış için BM Sözleşmesi İlkeleri" üzerine olan BM Genel Kurulu Kararını memnuniyetle karşıladıklarını, Ukrayna ile birlikte Devlet Başkanı Zelenski'nin 10 maddeli barış planı üzerinde çalışmaya devam edeceklerini ifade ettiler.

Rusya'nın Ukrayna'ya karşı uyguladığı saldırganlığı hemen, tamamen ve şartsız olarak sonlandırması; tüm askeri güçlerini Ukrayna'nın uluslararası düzeyde tanınmış olan sınırlarından çekmesi; savaşta esir düşenlerin maruz kaldıkları davranışlar dâhil olmak üzere uluslararası insani kurallara uyması; Ukrayna'daki sivil nükleer tesislerin güvenliğini tehlikeye atmaktan kaçınması ve Rusya tarafından işgal edilen bölgelerden yasadışı olarak ve zorla Rusya'ya gönderilen çocuklarla ilgili olarak Uluslararası Ceza Mahkemesi tarafından Putin'in aleyhine alınan karara atıfta bulunarak sözkonusu çocukların derhal iade edilmesinin sağlanması gerektiği AB'nin üzerinde durduğu konular arasında belirtildi.

Cinsiyet temelli şiddeti kınadığını da belirten AB, Rusya'nın Ukrayna'ya savaşı kapsamındaki savaş suçlarının cezalandırılması için kararlı olduklarını ve bu açıdan Lahey'de Rusya'nın Ukrayna'da işlediği savaş suçlarını soruşturmak ve sorumluları cezalandırmak için uluslararası ceza mahkemesi kurulması yönünde varılan anlaşmayı memnuniyetle karşıladıklarını belirtti.

AB ayrıca Rusya üzerindeki baskıyı artırmak amacıyla petrol fiyatlarına bir tavan fiyat getirmek konusunda çalışıldığını; ulusal ve Avrupa düzeyinde yaptırımların uygulanması için gerekli önlemlerin alınması, artırılması ve üçüncü ülkeler tarafından bu yaptırımların ihlal edilmesinin önlenmesi amacıyla Üye Devletler arasında koordinasyona vurgu yaptı.

İlk günden Ukrayna konusunda çıkan en somut karar, AB'nin Ukrayna'ya verdiği siyasi, mali ve insani desteğin yanı sıra Ukrayna'nın acil askeri ve savunma ihtiyaçları konusunda Konsey tarafından ortak tedarik yoluyla ve Avrupa Barış Tesisi aracılığıyla Ukrayna'ya karadan karaya mühimmat ve 12 ay içinde 1 milyon top mermisi ile talep edilmesi halinde füze temin edilmesi yönünde vardıkları anlaşma oldu.

Ukrayna'nın yeniden inşasına destek taahhüdü doğrultusunda, AB hukukuna ve uluslararası hukuka uygun olarak, Rusya'nın dondurulmuş varlıklarının kullanılabilmesi için Rusya'nın neden olduğu zararların tespiti amacıyla bir uluslararası mekanizma oluşturulmasına yönelik AB'nin desteği tekrarlandı. Liderler Moldova'nın istikrarı, güvenliği ve dayanıklılığı için destek vermeye devam edeceklerini, İran ve Belarus'un Rusya'ya desteğini kınadıklarını, savaş nedeniyle tehlikeye giren küresel gıda güvenliği bağlamında BM Karadeniz Tahıl Girişimi'nin sürdürülmesinin önemini vurguladılar.

Ekonominin Durumu

ABD tarafından çıkarılan Enflasyonu Düşürme Yasası'nın AB'de yarattığı endişenin de etkisiyle AB'nin mevcut jeopolitik ortam, iklim değişikliği, enerji ve tedarik zincirlerinde yaşanan sorunları aşabilmek için entegre bir yaklaşımla tüm politika alanlarında üretim ve büyümeyi artırmak, AB Tek Pazarı'nı daha da derinleştirmek ve rekabet edebilirliğini artırmak AB için önemli bir hedef haline geldi. Zirve kararlarında AB'nin rekabet gücünü ve Tek Pazarı daha iyi işler hale getirmenin, azalan stratejik bağımlılıklar ve yeşil ve dijital dönüşümle güçlendirilmiş sanayi ve ticaret politikaları oluşturmanın önemi vurgulandı ve AB Konseyi, Konsey ve Komisyondan bu konuda Haziran 2023 toplantısı öncesinde hazırlanmak üzere bir ilerleme raporu istedi.

AB'nin rekabet gücünü uzun vadede sürdürmek ve daha da artırmak için büyümeyi destekleyen -standardize veriler, dijital ve yeşil çözümler içeren- kuralların oluşturulması; hizmetler dahil tüm sektörlerde kuralların birbirine yakınlaştırılmasının sağlanması; yatırımlar kapsamında Sermaye Piyasaları Birliği'nin tamamlanması ve mevcut mali yardımların harekete geçirilerek stratejik sektörlerde destek verilmesi ve bu alanda destek sağlamak üzere Komisyonun önerdiği Avrupa Egemenlik Fonu'nun 2023 yazına kadar oluşturulması için çalışmaların sürdürülmesi; ikiz dönüşüm için istikrarlı ve sürdürülebilir tedarik zincirlerinin sağlanması amacıyla ekosistemlerin güçlendirilmesi; tüm Üye Devletlerde ulaştırma ve bağlantısallık altyapısının yenilenmesi ile araştırma ve inovasyonun teşvik edilmesi; Avrupa'da verinin değerinin ortaya çıkarılarak dijitalleşme, yapay zeka, kuantum bilişimi ve siber güvenlik konularında Avrupa'nın öncü konumunda olmasının sağlanmasının gereği ve önemi vurgulandı.

Kadınların ve gençlerin istihdama daha fazla katılmasını sağlamak ve kişilere mevcut işlere uygun becerilerin kazandırılması için çalışmalar yapılması, döngüsel ekonomiye geçişin hızlandırılması için maliyetlerin ve önemli maddelerde bağımlılıkların azaltılmasının hedeflendiği ifade edildi.

AB'nin rekabet gücünün artırılması için sanayi politikası alanına ilişkin olarak Net Sıfır Sanayi Yasası ve Avrupa Kritik Hammadde Yasası önerilerine ilişkin çalışmaların sürdürülmesi ve ticaret politikasının yapacağı katkının vurgulandığı görüldü.

Son olarak, ekonomik politikaların koordinasyonu kapsamında 14 Mart 2023 tarihli ekonomik yönetişime ilişkin alınan kararların kabul edildiği; Yıllık Sürdürülebilir Büyüme Araştırması'nın politika önceliklerinin Üye Devletlerce Ulusal Reform Programları ve İstikrar ve Yakınlaşma Programları'na yansıtılması için çağrıda bulunduğu ve Konseyin Avro Alanı ekonomi politikasına ilişkin tavsiye kararı tasarısını onaylandığı belirtildi.

Enerji

Enerji konusunda yüksek enerji fiyatları, enerji talebinin azaltılması ve Rusya'ya olan bağımlılığın kaldırılması için alınan önlemlerle Avrupa'da durumun ilerleme gösterdiği ancak bir sonraki ısınma ve gaz dolun depolama mevsimi için hazırlıklı olmak amacıyla Komisyona ve Üye Devletlere, AB Enerji Platformu aracılığıyla *AggregateEU* ortak satın alma mekanizmasından yararlanarak uygun fiyatlı gaz alımlarının sürdürülebilir olması için gereken önlemlerin alınması, 2022 yılında alınan acil bazı önlemlerin süresinin uzatılması için ise çağrıda bulunuldu. AB'nin iç elektrik pazarının yeniden tasarlanması önerisi üzerinde 2023 yılı sonuna kadar anlaşmaya varılması yönünde çağrıda bulunuldu.

Göç Kararlarının Uygulanması

Göç konusu da Zirve kapsamında ele alınan konular arasında yer aldı. AB Konseyi Dönem Başkanlığı ve Komisyon, AB Konseyini 9 Şubat 2023 kararlarının uygulanmasına ilişkin bilgilendirdi ve üzerinde anlaşılan tüm konuların en kısa zamanda uygulanmasının gerekliliğini vurguladı ve uygulamaya ilişkin bir gözden geçirmenin Haziran ayında yapılacağını belirtti.

24 Mart 2023 Avro Zirvesi Sonrası Açıklama

Zirve'nin ikinci gününde gerçekleştirilen Avro Zirvesi sonrasında yapılan açıklamada yüksek enflasyon ve enerji fiyatlarına rağmen 2023'e girilirken ekonomik ve mali durumun beklenenden daha sağlıklı olduğu, ekonomilerin dayanıklılığını artırmak amacıyla ekonomi politikalarının koordinasyonunu yönündeki kararlılığın belirtildiği görüldü.

Ekonomik ve Parasal Birliğin temel direklerinden biri olan ekonomik yönetim çerçevesinin avronun istikrarını ve Avro Alanı'nın dayanıklılığını desteklediğinin; sürdürülebilir yatırımları çekmek, inovasyon ve istihdam yaratmak ve yeşil ve dijital dönüşümü hızlandırmak için Avrupa'nın güçlü bir mali yapıya sahip olmasının önemli olduğunun üzerinde duruldu.

Gelişmiş sermaye piyasalarının Ekonomik ve Parasal Birliğin makroekonomik yönetimine olumlu katkısı nedeniyle Sermaye Piyasaları Birliği'ni ileriye taşımak amacıyla Birlik genelinde politika yapıcıları ve piyasa katılımcılarını içeren toplu çabaların artırılması yönünde çağrı yapıldı.

En önemlisi de son haftalarda ABD ve İsviçre'de bankacılık sektöründe yaşanan iflas ve sorunlar nedeniyle gündeme gelen AB'de bankacılık sektörünün durumuna ilişkin endişelere cevap olarak güçlü sermaye yapısı ve likidite pozisyonları ile AB'de bankacılık sektörünün dayanıklı olduğu; Bankacılık Birliği'nin AB bankacılık sisteminin dayanıklılığını önemli ölçüde artırdığı belirtildi. Deutsche Bank hisselerinin hızlı bir düşüş yaşadığı bir günde gerçekleştirilen Avro Zirvesi kapsamında 16 Haziran 2022 tarihli *Eurogroup* kararları doğrultusunda Bankacılık Birliği'nin tamamlanması için çalışmaların devam edilmesi yönünde çağrıda bulunuldu.

Zirve'de ve İkili Görüşmeler Etrafındaki Gelişmeler

Fransa'nın nükleer enerjiye AB'den temiz enerji etiketinin verilmesi için ikna etme çabaları, Almanya'nın ticaret politikası kapsamında daha dayanıklı tedarik zincirleri oluşturmak için Mercosur ülkelerinin yanı sıra Kenya, Avustralya, Hindistan ve Endonezya ile de ticaret müzakerelerini sonuçlandırılmasına dikkat çekmesi, İrlanda Başbakanı Leo Varadkar'ın AB'nin rekabet gücünün artırmak için teşvik ve devlet yardımlarına başvurmasının yatırımları AB dışına kaçıracağı yönündeki uyarısı, Çin'in Putin'e destek vermesi ve Avrupa'nın dünyayı daha büyük bir krize sokabilecek olan bu yaklaşma karşısında sessiz kalmaması gerektiği ve Meloni'nin Komisyonun teknolojik tarafsızlıktan yana bir tavrı benimsemesi gerektiği ve Üye Devletlerin kendi seçimleri olan teknolojileri kullanmalarına izin vermesi gerektiği şeklindeki görüşleri Zirve kapsamında gündeme gelen konulardan bazıları olarak ortaya çıktı.

23-24 Mart AB Liderler Zirvesi sonucunda açıklanan resmi kararlar kadar önemli olan bir diğer nokta ikili görüşmeler kapsamında kaydedilen gelişmelerden oldu. Zirve sırasında yapılan ikili görüşmeler arasında İtalya Başbakanı Giorgia Meloni'nin Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron ile yine İtalya Başbakanı Giorgia Meloni'nin Yunanistan Başbakanı Kyriakos Mitsotakis ve Almanya Başbakanı Olaf Scholz

ile Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron arasında yapılan görüşmelerin ön plana çıktığı görüldü. İkili görüşmeler sırasında özellikle Almanya'nın içten yanmalı motorların satışının 2035 sonrası devam etmesi için gerekli şartlar konusunda oluşturduğu ve Komisyonun onaylamasını istediği yasal metine ilişkin anlaşmazlık ilk güne damgasını vurdu. Zirve devam ederken bu konuda bir sonuca ulaşamadı ancak hafta sonuna sarkan müzakereler nihayetinde taraflar 2035 sonrasında e-yakıt kullanan içten yanmalı motorlu arabaların satışının devamı için bir formül bulacakları konusunda anlaşmayı başardılar. En azından bu gelişme bile Almanya'nın sekteye uğrattığı Komisyonun 2035 sonrası içten yanmalı motorlu taşıtların satışını yasaklayan yasa önerisinin önünü açması ve AB içinde bir süredir devam eden çekişmeyi sonlandırması nedeniyle oldukça önemli bir kazanım oldu.